

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВПЛИВУ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ЗБАЛАНСОВАНІСТЬ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ

*О.В. Герасименко, канд. екон. наук, доцент
Львівський національний університет імені Івана Франка*

Питання впливу інноваційно-інвестиційних процесів на збалансованість фінансової системи усе ще залишається недостатньо розглянутим у зв'язку із дискусійністю та наявністю системи тісних взаємозв'язків. Проте аналіз сучасних наукових праць дає змогу визначити, що необхідність вивчення тенденцій впливу інноваційно-інвестиційних процесів на збалансованість стає ще більш актуальною в умовах наявності кризових явищ, а також військових конфліктів на світовій арені і потребує ґрунтовного аналізу та адекватної оцінки.

В цілому, термін «інновація» характеризується наявністю широкого спектру визначень. Зокрема, ряд авторів вважають інновацією виключно практичну реалізацію новації, натомість інші – весь цикл: від виникнення ідеї до її комерційного освоєння; а дехто – «все нове»: кожену ідею, діяльність або матеріальний результат, що суттєво відрізняються за своїми ознаками від наявних форм. Серед дослідників переважає статичний підхід до визначення сутності інновацій. Однак не слід забувати, що фундатор інноваційної теорії Й. Шумпетер розглядав інновації в динаміці, тобто у його дослідженнях йшлося про «впровадження нового методу», а не новий метод; «освоєння нового ринку», а не безпосередньо про ринок; «проведення реорганізації», а не про саму реорганізацію [1].

Ряд дослідників не заперечують, що інновація є процесом, що має комплексний характер й об'єднує науку, техніку, економіку, підприємництво і управління. Так, на думку О.Б. Звягінцевої, «інновація поширюється на новий продукт (послугу), спосіб їхнього виробництва й реалізації, будь-яке нововведення в організаційній, фінансовій, науково-дослідній сфері й будь-якому вдосконаленні, що забезпечує економію витрат або створює умови для такої економії» [2, с. 144].

На думку автора, інновація – це комплексний процес, який складається зі створення, розробки, доведення до комерційного використання і розповсюдження нового організаційного, технічного, маркетингового, логістичного чи іншого інноваційного рішення, яке задовольняє певну потребу й призводить до якісних змін у виробництві та просуванні продукції [3].

Натомість, підвищення уваги до інвестицій обумовлюється тим, що виникає потреба активізації інвестиційних процесів для забезпечення розширеного відтворення, створення потенціалу позитивних змін в умовах загострення соціально-економічних суперечностей, загроз саморозвитку і незалежності держави [4, с. 90].

До того ж не слід ігнорувати відмінні думки ряду науковців щодо ролі іноземного інвестування. Зокрема, Подвисоцький Ю.А. зазначає, що надходження прямих іноземних інвестицій, принаймні за певних умов, має суттєвий позитивний вплив на економічний розвиток – додаткові капітальні інвестиції, надходження новітніх технологій, іноземної валюти, що особливо актуально в умовах кризи [5, с. 74].

А Марцин В.С. вважає, що іноземні інвестиції в економіку будь-якої країни стають свого роду каталізатором прискореного економічного та соціального розвитку [6, с. 2]. Натомість Бережна І.Ю. акцентує увагу на ролі та значенні іноземних інвестицій в умовах глобальної світової інтеграції [7, с. 50].

Для забезпечення зростання припливу іноземного капіталу в реальний сектор економіки, необхідно створити сприятливий інвестиційний клімат. Проте, органами державної влади ще досі не розроблена відповідна програма залучення іноземних інвестицій, що містила б методологію визначення пріоритетності вкладень у ті чи інші галузі економіки.

Бюджетний та інвестиційний процеси не узгоджені в часі. Процес формування інвестиційних проектів, що потребують державної підтримки, не інтегрований у загальний бюджетний процес. Криза значно звузила внутрішні джерела для інвестицій, а міжнародні фінансові ресурси стали майже недоступними. Своєю чергою, міжнародні інвестори вимушені обережніше ставитися до ризиків країни. Отже, низький інвестиційний імідж України робить державу менш привабливою для міжнародного капіталу [8].

Слід зазначити, що негативна динаміка показників інноваційно-інвестиційної складової створює загрозу розбалансування фінансової системи держави. В даному контексті автор вважає за доцільне відслідковувати взаємозв'язок та взаємовплив варіації інноваційно-інвестиційних процесів та рівня збалансованості фінансової системи держави.

На кінцевий результат (наявність чи відсутність збалансованості) впливає переважання тих чи інших факторів на даний момент часу (позитивних чи негативних). Лише за умови одночасного знаходження відносної величини позитивних та негативних факторів у допустимих межах розбалансованості можна констатувати факт встановлення відносної рівноваги. Незначне відхилення відносної величини позитивних чи негативних факторів від допустимих меж при знаходженні іншого показника у даних межах за певних умов (наявності довготривалої тенденції до збалансування, тимчасовості подібного стану тощо) може також означати наявність збалансованості фінансової системи держави, але подібні випадки потребують додаткового детального розгляду і ґрунтовного дослідження.

Зазначимо, що процес розробки методів розрахунку величини збалансованості фінансової системи – інтегрального індексу збалансованості – вимагає тривалої та кропіткої праці, оскільки надзвичайно важливим є виділення пріоритетних показників для розрахунку, проведення їх раціонального групування, а також обґрунтування тих чи інших методів збалансування показників певної групи.

Натомість в подальшому, завдяки автоматизації процесу розрахунку, дані щодо ступеню розбалансованості та рекомендації щодо варіантів проведення практичних заходів для відновлення фінансової рівноваги можна буде отримати у лічені хвилини.

Слід звернути особливу увагу на відносну недоцільність та невисоку ефективність балансування в умовах становлення економічного розвитку країни, що розглядається. Оскільки сама збалансованість повинна бути притаманною країнам із визначеним рівнем розвитку, врегульованими економічними, політичними та соціальними відносинами у суспільстві та використовуватися з метою мінімізації можливих зрушень останніх, а також швидкого відновлення рівноважного стану [9].

Проведений автором аналіз на прикладі вітчизняної фінансової системи та інноваційно-інвестиційних процесів вказує на поточну наявність розбалансованості фінансової системи України, що постійно поглиблюється починаючи з 2003 р. Лише останнім часом спостерігається стабілізація рівня збалансованості, втім, це може бути наслідком скорочення надходжень прямих іноземних інвестицій та скорочення фінансування інноваційної діяльності, про що свідчать результати попередніх досліджень автора [10, 11]. Отже подібну стабілізацію доцільно докладніше вивчати та не сприймати однозначно позитивно.

Таким чином, виникає гостра необхідність модифікації впливу держави на інноваційно-інвестиційні процеси з метою забезпечення збалансованості фінансової системи. Спрощення і впорядкування державного управління, формування умов для ринкового саморегулювання інноваційно-інвестиційних процесів є вкрай необхідними у розв'язанні проблем створення сприятливого вітчизняного інвестиційного клімату, та досягнення збалансованості фінансової системи.

Перелік посилань:

1. Шумпетер Й. Теория экономического развития / Шумпетер Й.; пер. с нем. Автономова В. С. и др. – М.: Прогресс, 1982. – 455 с.
2. Звягінцева О. Б. Інноваційний маркетинг підприємств: теорія, методологія, механізм: [монографія] / О. Б. Звягінцева, Е. М. Забарна. – Одеса: Фенікс, 2013. – 276 с.
3. Неуров І. В. Інноваційна складова впливу на ефективність маркетингової логістики / І. В. Неуров, О. В. Герасименко // Вісник Львівської державної фінансової академії. – 2014. – № 26. – С. 129-135.
4. Економічна безпека держави: сутність та напрями формування: [монографія] / Л. С. Шевченко та ін. / за ред. Л. С. Шевченко. – Харків: Право, 2009. – 312 с.
5. Подвисоцький Ю. А. Практичні аспекти стимулювання надходження прямих іноземних інвестицій / Ю. А. Подвисоцький // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2009. – № 6 (47). – С. 74–77.
6. Марцин В. С. Особливості залучення іноземних інвестицій за умов виходу з кризи / В. С. Марцин // Проблеми науки. – 2011. – №3. – С. 2-9.
7. Бережна І. Ю. Інвестиційна діяльність України в контексті інтеграційних та глобалізаційних процесів / І. Ю. Бережна // Економіка та держава. – 2011 – №2. – С. 50-53.
8. Москаль І. І. Ризики і загрози фінансовій безпеці держави в інвестиційній сфері / І. І. Москаль // Наукові записки. Серія «Економіка», 2012. – Випуск 23. – С. 78-82.
9. Герасименко О. В. Вплив державного управління на інвестиційну діяльність підприємств як важіль економічної стабілізації / О. В. Герасименко // Сучасні тенденції функціонування та розвитку підприємств: загрози і виклики: колективна монографія. – Дніпропетровськ: ЛІРА, 2016. – 456 с. – С. 6-18.
10. Герасименко О. В. Економічна стійкість як чинник впливу на ефективність функціонування механізму збалансованості фінансової системи держави / О. В. Герасименко // Актуальні проблеми економіки: науковий економічний журнал. – 2012. – № 5 (131). – С. 235-242.
11. Герасименко О. В. Інвестиційний фактор впливу на збалансованість фінансової системи на регіональному рівні / О. В. Герасименко // Статистика України. – 2012. – № 2 (57). – С. 70-75.